

Trumanov načrt sprejet v višji kongresni zbornici

Senatorji ignorirali svarila pred vojno z Rusijo. Amerika bo poslala vojaške misije v Grčijo in Turčijo. Izdajstvo ameriških načel

Washington, D. C., 23. apr.—Trumanov načrt glede finančne vojaške pomoči Grčiji in Turčiji, da se bosta lahko borili proti komunizmu, je bil sprejet v senatu s 67 proti 23 glasovom, prav tako je bila sprejeta tudi izjava, da se ne bo poskušalo vložiti v opozicijo napovedi vojne pomoči Rusiji. Za načrt je glasovalo 35 republikancev in 32 demokratov, proti pa 16 republikancev in sedem demokratov.

Amendment senatorja Johnsona, demokrata iz Colorada, da se izloči vse vojaške provizije iz načrta, je bil poražen s 68 proti 23 glasovom. Predlog senatorja Roberta, republikanec iz Wyominga, da se načrt položi na glasovanje, je bil tudi poražen s 67 proti 23 glasovom.

Načrt, ki določa potrošnja 400,000,000 kot pomoč Grčiji in Turčiji, je bil po sprejetju v senatu poslan nižji kongresni zbornici, kjer se bodo vršile razprave in prihodnje tedne.

V smislu načrta bo Amerika poslala vojaške, mornarične in letalske misije v Grčijo in Turčijo. Člani misij bodo vežbali grško in turško armado v rabi vojaškega, katerega bo Amerika pošljala v obe državi. Grčija bo dobila \$300,000,000 in polovica vseh potrošnih za oprejanje grške armade, ki je zavzela v bitkah z levičarskimi silami, druga polovica pa bo poročena za financiranje rekonstrukcijskih aktivnosti. Turčija bo dobila \$100,000,000 za oprejanje armade.

Predsednik Truman je nastopil na skupni seji obeh kongresnih zbornic 12. marca. Takrat je pozval kongresnike in senatorje, naj sankcionirajo finančno in vojaško pomoč Grčiji in Turčiji in program ameriške

Mornarica plačuje visoke cene za olje

Wheeler prevzel
vodstvo preiskave

Washington, D. C., 23. apr.—Arthur K. Wheeler, demokrat in prvi senator iz Montane, bo vodil preiskavo obdolžitve, da mornarični departament plačuje ameriškim kompanijam inflacijske cene za arabsko olje. Wheeler je pred 25 leti kot mlad človek zaslovel, ko je razkril podzemski škandal.

Senator Brewster, republikanec iz države Maine in načelnik vloške, kateremu je bila poverjena preiskava programa narodne obrambe, je dejal, da bo Wheeler deležen vsestranske koperacije s strani odseka.

Teopodovski škandal je bil razkrit leta 1920, ko je bil Harding predsednik Združenih držav. Wheeler, ki je ponovno kandidiral za zveznega senatorja, je bil poražen pri volitvah v novembru preteklega leta.

ekonomске, politične in vojaške intervencije po vsem svetu. Po-udaril je, da sta Grčija in Turčija pod komunističnim pritiskom in da mora Amerika pomagati vsem svobodnim ljudstvom, ki se upirajo oboroženim marširanjem in zunanemu pritisku.

Johnson je razkačil senatorja Vandenberg, republikanec iz Michiganana in vodilnega zagovornika Trumanovega načrta, ker je naglašal, da je načrt v bistvu napoved vojne Rusiji. "Načrt nima podpore pri ameriškem ljudstvu," je dejal Johnson. "Je izdajstvo ameriških načel in poskus ugotovitve britskega imperija. Ako smo za vojno, začnimo jo v Moskvi, kjer je središče komunizma. Vojno bomo odvrnili le z izločitvijo vseh vojaških provizij iz načrta."

Vandenberg je ostro odgovoril Johnsonu. "Take izjave so odprto hujskanje," je dejal. "Ako bo vojna izbruhnila, bo izbruhnila zaradi takega tragičnega potvarjanja dejstev, ki zaslužijo ostro obsodbo."

Senatorji, ki so podprli načrt, so izrazili zaskrbljenost zaradi implikacij. Senator Taft je dejal, da je prisiljen glasovati za načrt, ker bi v obratnem slučaju padel prestij predsednika Trumanova in občevarjanju s sovjetsko Rusijo.

Bivša čehoslovaška premierja obsojena

Praga, Čehoslovakija, 23. apr.—Dva bivša čehoslovaška premierja sta bila obsojena na dvajset let ječe vsak. Na obravnavi pred sodiščem sta bila spoznana za kriva kolaboracije z nacisti. Obsojenca sta Rudolf Beran in general Jan Širový. Oba sta služila kot premierja po sklenitvi kupčije v Monakovu.

Bowles se izrekel za znižanje cen

Washington, D. C., 23. apr.—Chester Bowles, bivši načelnik urada administracije cen, se je izrekel za ustanovitev odbora, ki naj bi vodil kampanjo za znižanje cen. Odbor naj bi tvorili trgovci in industriji, deloval pa naj v območju vlade. Bowles je predlagal kampanjo za znižanje cen po konferenci s predsednikom Trumanom v Beli hiši.

USPEHI KOMUNISTIČNE STRANKE PRI VOLITVAH V BRITSKI CONI

Berlin, 23. apr.—Nemška komunistična stranka je dosegla uspehi pri volitvah v Porurju, ki je v britski okupacijski coni. Podvojila je število glasov, toda ostala je na tretjem mestu.

Izvoljeni so bili člani treh državnih zbornic — Westfalije, Schleswig-Holsteina in Spodnje Saksonke. Kot vodilna politična sila je izšla iz volitev stranka socialnih demokratov. Njeni kandidati so dobili 37 odstotkov pri volitvah oddanih glasov. Na drugem mestu je stranka krščanskih demokratov, katere kandidati so dobili 32 odstotkov glasov, šest odstotkov manj nego pri prejšnjih volitvah.

Komunistična stranka je izrazila kritično živilske situacije v Porurju v svoj prilog. Rudarji so dvakrat zastavljali pred volitvami in organizirali demonstracije v znak protesta zaradi pomanjkanja živila.

Domače vesti

Seja eksekutive SANS

Chicago.—Včeraj (sredo) se je v glavnem uradu SNPJ vršila seja eksekutive SANS. Seja se je bavila s prihodnjo konvencijo SANS, ki bo v Clevelandu zadnje dni maja.

Nov grob v Penni

Miners Mills, Pa. — Dne 21. aprila je naglo umrl John Kogoj, star 56 let, doma iz Podbrda, Slovenija, član in predsednik društva 432 SNPJ, kakor tudi tajnik vzhodne pennsylvanske federacije jednote, v kateri se je udeleževal. Tukaj zapuška žena, dve hčeri in tri sinove, ki so bili vsi v vojaški službi.

Iz Clevelanda

Cleveland. — V bolnišnici je po dolgi bolezni umrla Agnes Kantz, roj. Cernkovič, doma iz Završa, brod Moravca, v Ameriki 40 let, članica društva 158 SNPJ v Euclidu. Tukaj zapuška moža Johna, dva sinova in tri hčere, v starem kraju pa sestro in brata. — V šolskem pevskem kontestu, katerega se je udeležilo 200 srednješolskih učencev in učenk, je odnesla prvenstvo v mezo-sopranu Florence Siskovich, hčerka družine Joseph Siskovich iz Collinwooda. Florence je tudi aktivna članica Mladinskega pevskega zbora SDD. — Antonia Vadal-Cepek se je po petih tednih vrnila iz bolnišnice. — V bolnišnici je umrla novorojenka družine Frank Grecedence. Poleg staršev zapuška dve sestri in brata. — Pri družini Frank Komar v Collinwoodu so se oglasile vile rojenice in pustile drugorojenko. — Mary Žužek se nahaja v bolnišnici Glenville.

Rojenice

Milwaukee.—Pri družini Daniel in Helen Jager so se oglasile rojenice in pustile prvorojenčka. Oče je sin družine Frank Jager, mati pa iz družine Lovrenc Perko. Ker so vsi člani SNPJ, postane tudi sinček.

Išče rojaka

St. Louis, Mo.—Jos. Šediva, 5054 Davison ave., St. Louis 20, Mo., bi rad izvedel za naslov Konrada Šperka, za katerega ima važne novice iz starega kraja.

Nov grob na vzhodu

South Norwalk, Conn.—Tukaj je umrl Andrej Šter, star 76 let, doma iz Cerklja, Gorenjsko, član Samostojnega društva v New Yorku.

Nov grob na jugu

Birmingham, Ala.—Po daljši bolezni je umrl Frank Jurjevič, star 81 let, doma iz vasi Lučne nad Škofjo Loko, član KSKJ. Tukaj zapuška poročena hčer in več vnukov, v starem kraju pa sina.

VODSTVO GRŠKIH LEVIČARJEV ČAKA NA POTEZO

Pomladanska ofenziva
vladnih čet se začela
krhati

WALLACE POVAB- LJEN V ATENE

Atene, Grčija. — (ONA) — Pomladanska ofenziva grških vladnih čet se je začela krhati in izgleda, da bo prav tako brezplodna kot so bili prejšnji poskusi, katerih cilj je bil uničenje parti-zanskih sil v gorovju. Vodstvo grških levičarjev mirno čaka na novo potezo monarhistične vlade.

Politična, kakor tudi vojaška ofenziva je v rokah vlade. Vodstvo grških levičarjev je uverjeno, da se bosta obe ofenzivi izjalovili.

Levičarske sile ne počivajo. Okrevale so od sunka, ki je prišel, ko se je predsednik Truman izrekel za pomoč grški monarhistični vladi. Politične aktivnosti se nadaljujejo povsod, kjer so priljubljeni, čeprav so vodilni komunisti začasno šli pod zemljo, kjer je varnejše.

Desničarski in vladni listi dnevno zahtevajo glave voditeljev komunistov. Skrajni desničarji, ki vidijo, da vlada ne more zdrobiti levičarskih sil, so vzeli stvari v svoje roke in dosegli uspehe, ki se očitujejo v kavsanju med člani vlade. Prej ali slej bo to kavsanje povzročilo odprt prelom in vlada bo morala osvojiti novo politiko. Ta bo morda še bolj diktatorska kot je sedaj, toda levičarji so optimisti.

Levičarske grupe niso revidirale svojega programa, dasi so za končanje civilne vojne s političnimi sredstvi. Zahtevajo osvoboditev 17,000 političnih jetnikov in razpis svobodnih volitev.

Narodna osvobodilna fronta (EAM), koalicija liberalnih in levičarskih grup, poroča, da je bil Henry A. Wallace povabljen v Grčijo v svrhu študije situacije. On je v svojih govorih v Angliji obsojal Trumanov načrt glede ameriške finančne in vojaške pomoči grški monarhistični vladi.

Teroristi razdejali olak v Palestini

Pet britskih vojakov
in trije civilisti ubiti

Jeruzalem, Palestina, 23. apr.—Teroristi so pogladi potniški vlak v zrak v bližini Rehovotha, 20 milj južnovzhodno od Tel Aviva. Pet britskih vojakov in trije civilisti so bili ubiti.

Napad na vlak je odmev samomora dveh židovskih teroristov, ki sta bila na obravnavi pred britskim sodiščem obsojena v smrt na vislicah. Zivljenje sta si končala tik pred eksekucijo. Žida sta bila Meir Feinstein in Moshe Barazani. Oba sta bila člana židovske podtalne organizacije Irgun Zvai Leumi.

Vlak s dvanajstimi vagoni je drvel skozi nasade in zadel ob položeno mino. Dva vagona sta bila razdejana, ostali pa so skočili iz tira po eksploziji mine. Na vlaku je bilo 500 britskih vojakov in isto število civilistov. Poročilo pravi, da je bilo 23 vojakov in 16 civilistov ranjenih.

Draginja ograža Ameriko, pravi Landon

Kansas City, Mo., 23. apr.—"Sedanjske visoke cene predstavljajo večjo nevarnost deželi in sistemu svobodnega podjetništva kot pa komunistična stranka," je dejal Alfred M. Landon na banketu članov osrednjega odbora republikanske stranke. Landon je bil predsedniški kandidat te stranke l. 1936.

Wallace za ameriško pomoč Rusiji

Bivši podpredsednik
dospel v Pariz

Pariz, 23. apr.—Bivši ameriški podpredsednik Henry A. Wallace je v svoji prvi javni izjavi po prihodu v francosko prestolnico dejal, da bi morala Amerika po njegovem mnenju storiti prvi korak v prilog trajnemu miru na svetu v obliki pomoči Rusiji, da bo lahko obnovila pokrajine, ki so bile opustošene v teku vojne. Pomoč bi ji Amerika lahko nudila pod vodstvom organizacije Združenih narodov. Amerika naj bi pomagala tudi drugim državam, ki so utrpele ogromno škodo zaradi vojne.

Wallace je govoril tudi po radiu. Njegove besede so bile namenjene ljudstvu in Franciji, v kateri je največja politična organizacija komunistična stranka. Naglasil je, da je prepričan o možnosti kooperacije med Ameriko, Rusijo in drugimi zavezniškimi državami.

Ko je Wallace pristal na letališču, so ga sprejeli in pozdravili Jacques Duclos, tajnik francoske komunistične stranke in predsednik državne skupščine, Marcel Cachin, vodja te stranke, in Pierre Cot, član skupščine. Noben reprezentant ameriškega poslanstva ni bil navzoč na letališču.

"Mnenja sem," je rekel Wallace, "da je treba najti sredstva, da se Rusiji pomaga. Ne mislim samo na škodo, katero je Rusija utrpela v vojni, temveč tudi na katastrofalno sušo, ki je uničila pridelke. To pojasnjuje, zakaj Rusija zahteva reparacije iz sedanje produkcije nemških industrij. Reparacije bi nedvomno povečale revščino v Nemčiji in ustvarile komplikacije in poteškoče v drugih evropskih državah."

Pogajanja med unijo in korporacijo

General Motors
zavrnila ponudbo

Detroit, Mich., 23. apr.—Unija združenih avtnih delavcev CIO je naznanila, da je bila pripravljena sprejeti zvišanje plače za 15 centov na uro, toda korporacija General Motors je zavrnila ponudbo. Prvotno je unija zahtevala zvišanje plače za 23 in pol centa na uro, korporacija pa je ponudila zvišanje 11 in pol centa.

KAPITAL AMERIŠKIH BANKIRJEV ZA RAZVOJ TRŽAŠKIH INDUSTRIJ

Trst.—(ONA)—Ameriški bankirji so ponudili kapital Trstu za razvoj novih industrij. Opa-zovalci sodijo, da je ponudba začetek tekme med Vzhodom in Zapadom za kontrolo strateškega tržškega ozemlja.

Uradniki ameriške vojaške vlade smatrajo ponudbo za eksplozivno. Iz tega razloga so predložili vso stvar Washingtonu v razmotrivanje.

Ponudba je prišla iz privatnih virov in predstavlja potrošnja več milijonov dolarjev. Name-njeni so za razvoj Milja, pristaniškega mesta južno od Trsta, in osušenje močvirja, ki naj bi prišlo pod svobodno tržško ozemlje po ratifikaciji italijanske mirovne pogodbe.

Razvojna dela so se pričela tamkaj l. 1965 pod avstrijsko monarhijo, ki pa niso bila dovršena. Ameriška Ford Motor Co. je leta 1925 zgradila na ozemlju tovarne, oljne čistilnice in ustanovila manjša podjetja. Kompanija je morala na pritisk diktatorja Mussolinija preseliti tovarno v Turčijo. Mussolini je

Diskuzije o mirovni pogodbi za Nemčijo

Zunanji ministri štirih velesil se niso sporazumeli glede Avstrije. Problem razseljenih oseb v ospredju

Moskva, 23. apr.—Zunanji ministri štirih velesil — Rusije, Amerike, Velike Britanije in Francije—so se odločili za položitev novih kart na mizo potem, ko je postalo jasno, da se ne morejo sporazumeti glede bodočnosti Avstrije. Danes bodo obnovili diskuzije o mirovni pogodbi za Nemčijo in drugih problemih, ki čakajo rešitve. Izgleda, da bodo problemi, o katerih se ne morejo zediniti, predloženi namestnikom zunanjih ministrov.

Konferenca je prišla v fazo barantanja. Možnost je, da bosta ameriški državni tajnik George C. Marshall in britski zunanji minister Ernest Bevin dala nekaj koncesij Rusiji za ceno dogovora glede Avstrije.

Ko se je general Mark Clark, eden izmed štirih ameriških reprezentantov, ki so se udeležili tajne seje, vrnil v hotel Moskva, je priznal, da so zunanji ministri še daleč narazen in da se ne morejo zediniti. Dve privatni seji sta imeli značaj tajne diplomacije.

Doznava se, da je Amerika pripravljena dati nekaj koncesij Jugoslaviji, ki zahteva slovensko Korosko in vojno odškodnino \$150,000,000 od Avstrije, pod pogojem, da preureditve meje med Avstrijo in Jugoslavijo ne bo ovirala prometa na progi železnice med Trstom in Dunajem. Ponudila je tudi nekaj koncesij v zadevi 400,000 razseljenih oseb, ki so v Avstriji. Rusija in Jugoslavija sta zahtevali izgon teh oseb iz Avstrije.

Rusija je namignila, da je pri-

Pogajanja med unijo in korporacijo se nadaljujejo. Walter P. Reuther, predsednik unije, je na sestanku s časnikarji dejal, da je staljšče korporacije arogantno.

Unija je predlagala ustanovitev pokojninskega sklada, v katerega naj bi korporacija in delavci v njenih tovarnah prispevali enako vsoto. Reuther je rekel, da bi bila ustanovitev takega sklada največja zaščita za delavce.

V tovarnah korporacije v Detroitu in drugih mestih je uposlenih okrog 225,000 delavcev, članov unije.

Stalin je v filmu predstavljen kot oseba, ki ve, da zavezniki ne bi bili preveč prestrašeni zaradi padea Stalingrada. Padeč bi bil odvzel ruskim armadam bazo za kontrolofronto proti Hitlerjevi oboroženi sili.

Film kaže zaključek konferen-ce s Churchillom in Stalinom, ko se je obrnil do zunanega ministra Molotova z besedami:

"Vse je jasno. Kampanja v Afriki—Italiji. Zavezniki hočejo priti najprej na Balkan. Hočejo, da bi Rusi priključili svojo kri in potem bi diktirali nam. Svoje cilje hočejo doseči z rokami drugih. To se ne bo zgodilo. Slovani bodo z nami. Upajo, da se bodo Rusi podali pred Stalingradom in s tem izgubili mostiče za protiofenzivo. To se ne bo zgodilo."

Konferenca med Lewisom in operatorji

Washington, D. C., 23. apr.—Federalna administracija za pre-mogovnike je naznanila, da se bodo John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, in operatorji sestali na konferenci v Washingtonu 29. aprila. Na tej bo padla odločitev glede obnove pogajanj v svrhu sklenitve nove pogodbe.

pravljena na izravnavo ključnega problema, ki se tiče nemškega premoženja v Avstriji, na podlagi 50-50. Polovico premoženja naj bi dobila Rusija, drugo polovico pa naj bi obdržala Avstrija. Amerika se je uprla taki izravnavi. Njen argument je, da bi se Rusija ekonomsko zasidrala v Avstriji po evakuaciji ameriške okupacijske sile.

Kontroverza zaradi Nemčije je tesno povezana z avstrijsko pogodbo. To se je pokazalo po zaključitvi tajne seje. Trdi se, da je bila na tej tudi razprava o zahtevi, da mora Sovjetska unija dobiti odškodnino \$10,000,000,000 od Nemčije.

Odločilna zadeva, ob kateri je trečila konferenca, je, ali je avstrijska pogodba vredna cene, katero zahteva Rusija od zapadnih sil. Cena morda bo kontrola Porurja in reparacije Rusiji iz sedanje produkcije nemških industrij.

Stalin razkril obo- tauljanje zaveznikov

Opozicija proti drugi
fronti v Evropi

Moskva, 23. apr. — Premier Stalin je razkril, da se zavez-niki upirali invaziji zapadne Evrope in ustanovitvi druge fronte l. 1942, ker so mislili, da bo Rusija poražena na Balkanu in da bodo nemške armade okupirale Stalingrad.

To Stalino razkritje se oči-tuje iz odlomkov vsebine novega sovjetskega dokumentarnega filma "Bitka za Stalingrad." Odlomke je objavil magazin Ogo-njok.

Odlomki vsebine filma se na-najšajo na konferenco v Krem-linu v avgustu l. 1942, na kate-ro je prišel bivši britski premier Churchill. Slednji je takrat informiral Stalina, da se britske in ameriške čete ne bodo mogle izkrcati v Franciji v tistem letu, čeprav je načrt predvideval invazijo.

Film kaže zaključek konferen-ce s Churchillom in Stalinom, ko se je obrnil do zunanega mi-nistra Molotova z besedami:

"Vse je jasno. Kampanja v Afriki—Italiji. Zavezniki hočejo priti najprej na Balkan. Hočejo, da bi Rusi priključili svojo kri in potem bi diktirali nam. Svoje cilje hočejo doseči z rokami drugih. To se ne bo zgodilo. Slovani bodo z nami. Upajo, da se bodo Rusi podali pred Stalingradom in s tem izgubili mostiče za protiofenzivo. To se ne bo zgodilo."

Konferenca med Lewisom in operatorji

Washington, D. C., 23. apr.—Federalna administracija za pre-mogovnike je naznanila, da se bodo John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, in operatorji sestali na konferenci v Washingtonu 29. aprila. Na tej bo padla odločitev glede obnove pogajanj v svrhu sklenitve nove pogodbe.

THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

KURENT

STARODAVNA PRIPOVEDKA

IVAN CANKARJ

(Nadaljevanje)

Kakor so se bile sence vzdignile, tako so se zgrudile druga za drugo. Tiha pesem ene same strune je šla preko doline, umiralo je zamolklo grmenje za hribom.

"Svatje, bratje, vzdramite se! Da kopljemo zase, da zidamo zase, da zase trpimo!" Zajecalo je, v pijanih sanjah je še zavzdihnilo in je umolknilo.

Ne več glasu, ne sence več. Zemlja je bila tiha in črna, črna je bilo nebo nad njo. Kurenta so zabolele oči; ni videl več doline, ni videl ljudi, tudi njih sanj ni slišal. Njegovo srce pa je videlo vse od začetka do konca; in to srce samo, studenec veselja in hrepenjenja, je občutilo težko bolelo.

Nagnil je glavo in močno je bil žalosten. "Svatje, kedar bo vaš kelih do vrha poln? Ti črna dolina, kedar ti bo sijalo tisto jutro, ko bo ozdravljeno vse kopnenje, ko bo žarka resnica ta pesem o paradizu?"

Noč je bila nad njim in vseokoli njega; on pa je šel, kakor je držala pot. Noga se mu je pogrezala v blato, rosa mu je umivala obraz. Od bogvedikod, ali od polja, ali s hriba, ali od neba ga je klicalo, vabilo.

"Kod romaš, Kurent, kod skozi noč in bridkost? Trudna je tvoja noga, žalostno je tvoje srce, pod bori pa ti je mehko postlano!"

Lačen in žejen si, Kučen, na jasi ti je pogrnjeno!"

"Ljubezni željan si, Kurent! Tudi jaz sem je željan, nikar ne odlašaj, hiti in prid!"

"Da ti natočim!"

"Da te poljubim!"

Kurent pa je komaj slišal to prijazno pesem; šel je skozi dolino, stopil je na klanec, stal je na hribu. Tam je bilo nebo svetlejšje, v daljini daljšje se je drnila zarja, čudežno lep.

Kurent jo je pozdravil s svetlimi očmi in žalost je zadržala v njegovem srcu. "Ne mudi se predolgo, ti svetla zarja! Oči so že trudne, ki se ozirajo po tebi, duše so trudne, ki čakajo nate! Hiti, ne odlašaj več, blagoslovi to črno zemljo!"

Slišala ga je zarja, že so gorele daljne gore... Iz gozdov pa je klicalo, zmirom lepše je prošlo.

"Kod romaš, Kurent, kje se mudiš?" "Bogato ti je pogrnjeno, mehko ti je postlano!"

Ozdravil je v srcu tej prijetni pesmi ter je šel, kamor je vabila.

IV.

Ob topli jeseni, ob prelepem dnevu se je napotil Kurent v to staroslavno ljubljansko mesto, v to prestolico veselega pijačevanja...

V noben kelih ni videl Bog samega pelina; celo svojemu sinu Odršeniku je poslal na križev pot Simona Cirenskega. Ni je noči tako temne, da bi tam kje v daljavi ne trepetala ponižna rečica luč, tolažba v srcu; ni ga kraja tako pustega, da bi se med kamenjem ne skrivala zelena jaseca. Mnogo in mnogovrstnih težav in nadlog je izkusil slovenski narod, o, in jih bo še več; za tolažbo in povračilo v teh hudih časih pa mu je Bog dodelil Ljubljano.

Človek roma po slovenskih deželah, malodušen klone glavo in žalostno je njegovo srce. Narod, enkrat blagoslovljen, devetkrat obsojen,

kako si živel, kaj si doživel? Tvoja dolga povest je povest o siromaku betežnem, ki vstaja, vstati ne more. Kolikor je dolin in kotlin po teh lepih deželah, ne držale bi vse tiste krvi, ki je bila tod prelita; in koliko je bo še prelile!

Komaj si stopil na svet, si bil, ti narod suženj, suženj med narodi. Otrok si bil, pa že suženj! Pavka ti je nauk delila, palica ti ga je vtepala. Suvali so te od vseh strani, očmi in mačehe, botri in botrice. Časih si zajokal, časih si omahnil, ves truden, časih pa si tudi planil. Ali komaj si planil, so te podrli na tla, zvezali so te še tesneje in celo usta so ti zaklenili. V curkih je tekla tvoja kri iz tvojih žil, napojila je zemljo za več klaster globoko; zato je ta zemlja rodila; in kadar si jedel sužnji kruh, si jedel sam svoje meso in pil svojo kri.

Močan si, o slovenski narod! Tisoč in petsto let krvavih, izkrvavel nisi! Narod mehužnik bi dušo izdihnil, še sveče bi mu ne žgali, še bil bi mu ne peli—ti pa, tisočkrat ranjen, v trpljenju utrjen, ti komaj zmaješ z rameni pod težko sovražno pestjo in praviš: "Nikar! Ta burka je stara že tisoč let!"

Tako roma človek, premišljuje, in zmirom bolj je malodušno njegovo srce.

Dolgo si trpel, ti sužnji narod, stanovitno si nosil svoj križ; toda Kristus sam se je zgrudil na klanec; On sam, ki je bil rojen za posodo trpljenja, je zajokal na križu. Kaj niso tudi tebi že dnevi šteti; kaj ni morda že blizu tista grenka ura, ko boš zaklical proti nebu: "Moj Bog, zakaj si me zapustil?" Ali bi človek zajokal, ali bi hvalil Boga, da je že konec te žalostipolne tisočletne križevne poti, da je že blizu Golgota, že blizu ura tretja?

Grenke in grenkejšje so misli romarjeve. Tako mu je pri srcu, da bi molil: "Ne daj mi dočakati, o Gospod, da bi se glasila tuja govorica po teh krajih! Ne daj mi dočakati, da bi storil suženjsko smrt! Moč mu dodeli, da raztrga vrvi—če je treba, da umrje, naj umrje svobodno!"

Malodušno srce je bilo žalostno, ko je pogledalo v davne dni; plaho je bilo, ko je pogledalo v prihodnje dni.

Pa se napoti romar v Ljubljano—kje žalost, kje plahost? Vesela je preteklost, kje veselejša je prihodnost! Komaj zazvonil iz daljave resnobnoveseli šentklovski zvon, se oči zasvetijo, se ustna nasmehnejo. Utrujenost mine, bridkost je za gorami, korak je lahek in poskočen. Romar stopi v krčmo, z levico objame natakario, z desnico si natoči cvička, pa—"Kaj bi ti-sto! Saj je vesele!"

Vse blagoslove tebi, Ljubljana! Večja in lepša mesta so na svetu—ali vendar ni ti ga enakega pod nebom! Pozdravljena, ti kraljica veselja, ti mati vseh sladkosti, ti botra prešernih ur! Prav na sredo vseh nadlog te je postavila nebeska modrost, luč v temo, zeleno trato v pustino! Devetkrat obremenjen popotnik pride in te pozdravi; ko se posavlja, si mu odvzela osmero bremen. Romar se čudi in srce mu poje: obraz do obraza, nikjer bridkosti, nikjer hudih misli; romar gleda: hiša do hiše, smeje se prijazno, nekatere celo mežikajo; romar posluša; besedo do besede, pesem do pesmi, vse so prešerne. Tako romar gleda, posluša ter se čudi in njegovo srce je potolaženo...

(Dalje prihodnjik.)

Ticianova slika

Benjamin Kaverin

Med mornarji, s katerimi sem se bil seznanil na ladjah Severne mornarice, me je posebej zanimal kapitan, poročnik Guramišvil. Spoprijateljila sva se. Poveljeval je eskadri stražnih ladij in bil, razumljivo, zategadelj zelo zaposlen. Toda Guranec ima za prijatelja vedno dovolj časa.

Zvečer sva posedala v njegovi kajuti, kadila in se pogovarjala. Včasih sva kadila pa molčala, in tudi to je bilo prijetno. Bil mi je všeč. Prijazen je bil nekako po starem, kakor se mi sedaj zdi. Mirno je sesal svojo pipico in pripovedoval neverjetne zgodbe, o kakršnih se je moglo človeku pred vojno kvečjemu le sanjati. Bilo je prvič, da sem videl človeka, ki je razumel vojno tako tenkočutno. Seznanil se je bil z njo na suhem in na morju, v Pinskih močvirjih in v polarnem gorovju. Govoril je o njej kot strokovnjak brez vsake strasti in popolnoma naravno: ljudje, ki imajo v rokah orožje, ki gledajo vsak dan, vsako uro smrti v obraz, taki ljudje ne

mislijo na bodočnost. Nimajo zato niti časa niti veselja.

"Motite se," mi je odgovoril. "Mislijo, in sicer prav mnogo mislijo. Kaj je to—bodočnost? Vsak človek upa po svoje in ima svoje načrte. Za vse skupaj pa je ta bodočnost—zmaga; zmaga, če hočejo, vrniti se domov, odpotiti se in začeti novo življenje. Bodočnost bo nad vse lepa," je rekel vneto. "Drugače ne more biti, po vsem, kar je ljudstvo pretrpelo. Ljudstvo ve le to in skrbi za svojo bodočnost, četudi morda le instinktivno. Če hočete, vam povem zgodbo. Sedite potem sami, ali imam prav ali ne..."

Bilo je spomladi tisoč devet sto dvainštiridesetega leta. Bil smo se na suhem, branili smo starinsko mesto P., mestce zapuščenih vrtov in vijugastih ulic, na katere se je spalo tiste dni vse polno nežnega, rožnatoblega češnjevega cvetja. Po neki taki ulici je šla bojna četa. Na vzhodnem delu mestca, med razvalinami stare trdnjave iz časov Štefana Batorija, je bilo moje poveljniško mesto. Tedaj sem poveljeval odredu. Nekoč proti jutru, ko se po kratkem, nemirnem spanju še nisem odpočil in sem na načrto mesta zaznamoval hiše, od koder smo bili Nemce pregnali, so mi pripeljali majhnega starčka s širokokrajnim klobukom na glavi.

Osvile, blede in neobriti možiček v dolgi, z apnenim ometom oskropljeni kamižoli je napravil name vtis na pol blaznega človeka. Pa ni bil blazen. Nasprotno. Povedal mi je, da je gledal vsak dan, vsako uro smrti v obraz, taki ljudje ne

—je rekel spoštljivo—se je drznil motiti me."

Bil je ta mož ravnatelj mestnega muzeja v P. Povem vam, da je bil to odlični muzej, o katerem so mi pravili že dolgo pred vojno.

"Pišem se," je rekel starček, "Perčihin. Moji predniki so bili trgovci Perčihini, ki so nekoč postavili hišo, v kateri je sedaj muzej."

Ko se je bil tako predstavil, je začel razlagati, po kaj je prišel.

"V muzeju," je rekel, "je ostalo dokaj dragocenih umetnin. Med njimi pa je tudi velik umotvor, ki ga je treba spraviti na varno, sicer nam zgodovina ne bo odpuščala, če pride v roke takih barbarov, kakršni so Nemci!"

Vprašal sem ga, kakšen umotvor je to, nakar mi je odgovoril, da je to Ticianova slika "Prebujenje pomladi".

Tician v P.! Že sem hotel tega potomca Perčihinovih trgovcev spoštljivo zapoditi, toda mož me je zadržal.

"Menda se vam zdi malo verjetno," je rekel, "da bi bila v mestu P. Ticianova slika, toda pomnite, da stoji P. blizu stare meje. Tisoč devet sto osemnajstega leta, ko so nekateri zapuščali Rusijo, so jim na meji pobrali vse dragocene umetnine, ki so jih skušali odnesti s seboj v tujino, ter jih izročili mestnemu muzeju. Seveda je Tician zahteval Leningrad. Toda jaz sem protestiral in pokojni Lunarski (A. V. Lunarski) je bil ljudski komisar prosvete; se mi je pridružil; povedal je svoj znani izrek: Majhna mesta imajo pravico do velike umetnosti."

Zamislite se v položaj, v katerem se je pletel najin pogovor: Nemci so nas začeli napadati s tanki, ki so se nam to pot zelo približali. Kepe zemlje in razdrobljeno kamenje je letelo v kaverno, močiček v kamižoli pa je citiral stare in nove avtorje ter mi mirnodušno pripovedoval o Ticianu.

Zamislil sem se. Navsezadnje bi bilo tu vse mogoče. Dan poprej me je naprosil naš zdravnik, naj bi poslal koga po zdravila, ki so bila ostala, kakor Ticianova slika, pri Nemcih in ki so nam bila vsaj tako potrebna kakor Ticianova slika. Kaj če bi vzeli hkrati zdravila in Ticiano?

Poklical sem iz izvidniškega odreda poročnika Norkina, ki sem ga poznal še s polotoka Hanka. Bil je Leningračan. Dovrnil je bil Frunzejevo vseučilišče. To vam je bil fant od fare. Bil je črn in nizke postave, videti je bil kakor skrkljan fantiček, v resnici pa je bil predrzen in ostroumen izvidnik. Vrh tega je znal tudi dobro risati. Kdo drugi naj torej spravi iz nevarnosti nesmrtnega Ticiano?

Na uplenjenem avtomobilu se je poročnik ponoči odpeljal za bojno črto. S seboj je vzel tudi ravnatelja muzeja, ki pa nikar ni hotel sneti svojega širokokrajnega klobuka in si nadeti čelado. Zjutraj se je poročnik vrnil, bil je nekam otožen. Pripeljal je zdravila in Ticianovo sliko, ravnatelj muzeja pa je ostal v P. za vedno.

"Slika," je poročal Norkin, "je imel ravnatelj doma, zato smo šli tja in jo vzeli. Toda mož je začel vlačiti iz stanovanja še drugo šaro, pa ga je zadelo. Tako sem se moral vrniti sam in se pri povratku boriti."

Imel sem prelepo nemško pištolo; odpel sem si jo in jo dal poročniku. Napis "Za vzgledno izvršitev bojne naloge" sva pol leta pozneje naročila v Moskvi.

Velika, v namot zvita platnena slika je ležala v avtomobilu skupaj z obvezami, vato, spiratom in paketi streptocida. Razgrnili smo jo in kar sapa nam je zaprla. Vražje lepa stvar: na vrhu, pod cvetočimi jablanami velike pogrnjene mize, na mizah pa ogromni kupi kruha, pečene govedine in perutnine. Kmetje in kmetice v pestrih prazničnih nošah plešejo in pojejo veseli, zdravi in vsi potni. Ob strani, pri sodu, ki ga razsvetljujejo bakle, vojak v ogromnih škornjih pije vino in rdeči curek sladke pijače teče po njegovi usnjeni uniformi. Na drevesih svetilke. Vaški ples torej, praznik pomladi; imenitna stvar, da nam je srce zavrislalo. Kar najrajši bi bili s temi ljudmi vred plesali, pili vino iz sodčka ter prigrizovali kruh in čebulo.

Ob koncu maja smo zapustili mestce P. Preden smo odšli, smo dali Nemcem, kakor pravijo, "pijače". Ni zaman obljubil poveljnik nemškega kora general Sehrscht svojim vojakom po teden dni dopusta za vsakega ubitega mornarja, za vsakega živega pa po dva tedna. Treba je bilo k našim skozi Berezan-

ske gozdove in preko Borščevskega močvirja.

Ne bom mnogo pripovedoval o tem pohodu. O njem so svoj čas pisali v časopisih. Prehodili smo nad tisoč kilometrov; spotoma smo imeli boje. Kruha ni bilo. Pekli smo si konjino na žerjavi. Kadar nismo smeli zanetiti ognja, smo jo jedli tudi surovo. V gozdu žal še ni bilo ne gob ne jagod.

Toda vrnimo se k Ticianu.

To je bil kos platna, ki nam je bil tako rekoč popolnoma nepotreben. Jesti ga ni bilo mogoče, streljati z njim tudi ne. Dokler smo imeli konje, smo obečali Ticianovo sliko na sedlo. Ko pa smo konje pojedli, smo morali Ticiano samo nositi. To je bilo zelo zelo nerodno. Fantje so zabavljali. Kaj bi ne bilo bolj pametno, pustiti v gozdu to veliko in težko platno, na katerem so bili naslikani neki plesoči ljudje?

Nekoč pa je poročnik Norkin razgrnil sliko in jo pokazal mornarjem. Kaj se je zgodilo! V mojem odredu so bili preprosti fantje, težko verjetno, da bi bil kdaj med njimi kdaj prej slišal o Ticianu. Sicer nas pa tiste dni prav nič ni zanimala umetnost. Imeli smo preveč drugih skrbi. A so ob pogledu nanjo mrki, izmučeni obrazi kar zazareli. Kakor da so naenkrat izginile vse skrbi. Fantje so pozabili na lakoto, na svojo strašno utrujenost in na nevarnost, ki jim je pretila iz vsakega grma. Na platnu se jim je pokazalo prelepo življenje, zdravo in srečno življenje pojočih in plesočih ljudi.

Bilo nam je popolnoma jasno, da so ti ljudje na naši strani, in na naši strani je bil umetnik, ki je naslikal tega smešnega brkatega vojaka, ki pije vino in ga razliva po obleki, in ta zala, pojoča dekleta in to vabečo perutnino, ki jo bomo še kdaj jedli, čeprav se nam je to zdelo naravnost čudež.

Grom in strela, še bomo jedli perutnino; Jedli smo perutnino, pili bomo vino in plesali pod jablanami, na katerih bodo svetilke. V umazanih bojnih avtomobilih se bomo peljali po moskovskih ulicah: dekleta, prav tako kakor tista, ki jih je naslikal umetnik, nas bodo obispavala s cvetjem in cvetje bo povsod, kamor bo seglo oko. Pod prestreljenimi zastavami pa bomo izročili poveljniku poslednji raport: Vojne je konec, zmaga-li smo!

Menda me je omamila poezija, kajne? Ne morem pomagati, bilo je res tako. To niso bile sanje, to ni bila vizija utrujenih vojakov, ki lačni počivajo v pragozdu po petindvajsetih kilometrih lačne poti—ne, to je bila misel na bodočnost, realna, kakor bojovni ukaz, katerega je treba izvesti, pa naj bi bilo še tako težko.

Težki časi so bili tedaj. Nemci so nam bili za petami, večkrat so nas skušali obkoliti in so nam delali zasede. S partizani se nismo imeli zveze, zato smo hudo stradali. Imeli smo v odredu ranjence, ki smo jih nosili, ko smo sami malodane padali zaradi utrujenosti in onemoglosti. Toda nikomur več ni prišlo

PROLETAREC

je v boju za pravice delavcev 42 let.

NAROČITE SI GA!

Stane za celo leto \$3, za pol leta \$1.75.

... za tri mesece \$1.

STE SI

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1947, že naročili?

Stane \$1.50. Za v stari kraj \$1.65.

V zalogi imamo tudi Adamičeve ter razne druge angleške knjige. In pa VELIKO SLOVENSKIH. Pišite po cenik.

Naslov:

PROLETAREC

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

na misel, da bi se iznebili nerodnega težkega ovoja, ovoja, ki smo ga morali še zavijati v eno naših maloštevilnih šotornih plah. Ponoči smo določili posebno stražo tudi za Ticiano. Postal je tako rekoč naša zastava in čuvali smo ga kakor zastavo.

Rekel sem, da nam je bilo težko. Nemara pa bi nam bilo še težje, če bi ne bili imeli s seboj te slike. Nekoč, ko smo šli čez reko Desno, je malo manj kalo, da je nismo izgubili. Mornar, kateremu je bilo naloženo, naj vzame Ticiano s seboj, je padel in slika je ostala na desnem bregu reke, medtem ko je bil že ves odred na levem bregu. Vprašal sem, kdo bi hotel prostovoljno nazaj po Ticiano in kmalu nato so se odpravili na levi breg trije fantje pod poveljstvom poročnika Norkina.

Jasno je bilo, da so šli fantje v gotovo smrt. Bilo je že popolnoma svetlo, mi pa smo prebledeli reko ponoči. Pa ni bilo mogoče drugače. Da bi pustili Nemcem tistega brkatega vojaka v usnjeni uniformi, tiste krepke plesoče punce, tisto perutnino in sploh vse tisto prelepo življenje! Da bi podarili fašistom našo bodočnost, ki je bila tako imenitno pokazana na tej sliki—še tega se je manjkalo!

Tako so se štirje fantje peljali preko reke v preluknjanim čolniku; nekoliko smo jim pomagali s streljanjem. Tam so udarili po Nemcih kar tikoma. To je bilo "izkranje", tako so rekli naši fantje. Čez dve uri so se vrnili s sliko; bila je sicer prestreljena. Svinčenka je prebilo vojakovo roko, s katero drži kozarec vina, ranila je eno dekle in pokvarila še druge dele slike, kajti ta je bila, kakor sem že povedal, zvitja v namot. Toda poročnik, ki se je na take stvari razumel, je rekel, da so v Moskvi mojstri, ki bodo vse to popravili tako, da se ne bo nič poznalo.

"Slika bodo, kakor se temu pravi, restavriral", je rekel, "in stavim, da mesta, kjer so bile luknje, ne boste mogli najti." Jeseni smo prišli k našim blizu Tule. Bili smo vsi kosmati, a noge smo imeli zavite v cunjce.

Alli ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Notice MALE Shareholders of the Slovene National Home Society of Detroit, Michigan

Applications are open for the Manager's position of the S.N.D. Only MALE applications, who are shareholders, will be considered and must be in the hands of the Secretary of the S.N.D. House Committee not later than Tuesday, April 23, 6:00 P.M.

MAIL ALL APPLICATIONS TO ROBERT TRAVNIK, 12530 Maine Street, Detroit 12, Michigan

Naznanilo članom delničarjem Slovenskega narodnega doma v Detroitu, Michigan

Tem potom se naznanja, da je raspisana služba HISHNIKA upravitelja S.N.D. UPOŠTEVALO SE BO PROŠNJE LE MOŠKIH DELNICAARJEV, katere pa morajo biti v rokah tajnika S. N. Doma in hišnega odbora najkasneje v torek, dne 23. aprila do 6. ure zvečer.

Naslovite vse prošnje na naslov: ROBERT TRAVNIK, 12530 Maine St., Detroit 12, Michigan.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Pri sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane vsa enaka, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačujejo pri assessmentu \$1.30 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vaši družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravitelstvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravitelstvo znižati datum za to vsoto naročnino.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado \$6.00	Za Čiziko in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.60	2 tednika in 4.80
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.60
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.40
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.20
	Za Evropo je \$8.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2637 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priložite pošiljano naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družine št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. Čl. družine št.

3. Čl. družine št.

4. Čl. družine št.

5. Čl. družine št.

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐